

MOY YAT

Sławomir Oleszek
Gdańsk, 2020

chiński dżentelmen w starym stylu



Moy Yat & Yip Man

Moy Yat Kai (梅逸佳), po mandaryńsku Méi Yì Jiā urodził się 28 czerwca 1938 roku. Dorastał w wiosce Doon Fun (端芬) w dystrykcie miasta Toi Shan (台山) położonego na zachód od Rzeki Perłowej w prowincji Guangdong. Wychowywała go matka Moy Chan Bik Seung (梅陳碧嫦), ponieważ ojciec Moy Jung Laan (梅宗蘭) zmarł kiedy Yat Kai był jeszcze bardzo młody. Miał starsze rodzeństwo, brata Moy Yat Jun (梅逸進) i siostrę Moy Mo Jing (梅慕貞). W 1953 roku rodzina przeprowadziła się do Hong Kong'u. Miał wówczas 15 lat.

W 1957 roku za sprawą Moy Bing Wah (梅炳華) 19-letni Yat Kai został przedstawiony Wielkiemu Mistrzowi Ving Tsun kungfu (詠春功夫) Yip Man'owi. Od tego momentu zaczęła się jego przygoda z chińskim boksem. Początkowo uczestniczył w treningach na terenie osiedla

mieszkaniowego „Lei Cheng Uk Estate” (李鄭屋村) w Koowlun w Hong Kong'u, a po zmianie lokalizacji szkoły, w „Hing Yip Building” przy Tai Po Road nr 61. Po pięciu latach uprawiania Ving Tsun rozpoczął samodzielne nauczanie kungfu. Nastąpiło to w 1962 roku, gdy Moy miał 24 lata. Został historycznie najmłodszym nauczającym sifu w linii Yip Man. Swoją pierwszą szkołę Ving Tsun założył w Mongkok w Kowloon, przy Bute Street nr 53.¹ Nauki u mistrza Yip Man'a pobierał jednak nieprzerwanie, co trwało łącznie 15 lat.

Moy towarzyszył też Wielkiemu Mistrzowi w jego życiu prywatnym, przyjażniąc się, chodząc na wspólne spacer, posiłki, do herbaciarni albo tocząc dyskusje na tematy związane z historią, kulturą i filozofią kungfu. Podczas jednej z takich dyskusji panowie doszli na przykład do wniosku, że gdyby system Ving Tsun nie posiadał swojej wewnętrznej i usystematyzowanej struktury to nie mógłby być systemem kungfu, z drugiej jednak strony Ving Tsun uzależniony od bytowania w ramach wewnętrznej i usystematyzowanej struktury nie może być dobrym kungfu. Takie rozważania i dysputy wypełniały spotkania Moy Yat'a i Yip Man'a

¹ Do klasy zostali przyjęci: Greco Wong, Jeffrey Chan, Sam Lau, Leung Hin Ming, Ng King, Dun Wah, Nelson Chan i Henry Moy.

oraz towarzyszących im biesiadników. W 1963 roku na moment zaciągnął się na statek i został marynarzem, zarobił trochę środków i wstąpił w związek małżeński z Ng Sau King (吳秀瓊), która w 1964 roku została Panią Helen Moy. Jego życie uległo stabilizacji, a rodzina powiększała się. Miał dwie córki Vivien Moy Wai Wa (梅慧雲), Vivę Moy Wai Wa (梅慧華), oraz jako drugie dziecko syna William'a Moy Wai Lam (梅威林).

W 1967 roku mistrz Moy przystąpił do inicjatywy założenia stowarzyszenia Ving Tsun Athletic Association (詠春體育會) w Hong Kong'u. Wszedł w skład komitetu założycielskiego i podjął prace nad logotypem tej organizacji. Do rejestracji doszło rok później w dniu 4 lipca 1968. Pierwszym przewodniczącym został Wielki Mistrz Yip Man.

W 1969 roku Moy podjął się umożliwienia pierwszej publikacji książkowej, traktującej o Ving Tsun kungfu w języku angielskim, zatytułowanej „Wing-Chun Kung-Fu Chinese Self-Defence Methods”. Była to praca Rolfa Clausnitzera i Greco Wong'a, jego pierwszego ucznia.

W dniu 2 grudnia 1972 roku na raka gardła zmarł Wielki Mistrz Yip Man. Nauka Ving Tsun bezpośrednio od twórcy szkoły w Hong Kong'u została przerwana. Po tym smutnym wydarzeniu przez 6 miesięcy debatowano nad powołaniem następcy Yip Man'a na stanowisku przewodniczącego stowarzyszenia. Wybrano Wong Shun Leung'a, a jego zastępcą został mistrz Ho Kam Ming. Jeszcze we wrześniu 1973 roku Moy Yat wraz z żoną Helen, trójką dzieci i matką przeprowadził się do swojego brata Moy Yat Jun'a do USA, gdzie zamieszkał w Nowym Jorku. Tam też kilka miesięcy później przyjął uczniów pochodzenia chińskiego i amerykańskiego oraz rozpoczął nauczanie Ving Tsun na Brooklynie przy St. Paul's Place nr 5.²

W 1974 roku Moy Yat napisał swoją pierwszą książkę w języku angielskim składającą się z 79 stron, pod tytułem „108 Muk Yan Jong”. Została ona wydana w Hong Kong'u przez Tak Shing Printing Co. Miała swoje edycje też w innych krajach. W kolejnych latach opublikował kilka nowych książek poświęconych tematyce Ving Tsun, a do tematu drewnianego manekina powrócił jeszcze w 1998 roku przy okazji publikacji „Dummy: a tool for Kung Fu”.

Przed przeniesieniem szkoły do nowojorskiej dzielnicy Chinatown w 1979 roku treningi były na krótko prowadzone w sklepie samochodowym „Auto Shop” należącym do przyjaciela Victora Parlati. Zajęcia odbywały się w pobliżu „Coney Island Avenue” na Brooklynie.

W okresie od lat 80-tych XX wieku sifu Moy brał udział w licznych nagraniach wideo mających znaczenie instruktażowe. W tym czasie grupa przez jakiś czas spotykała się na sali przy Market Street w suterenie kościoła, po czym zmieniono lokalizację miejsca ćwiczeń na salę znajdującą się na drugim piętrze East Broadway nr 45.³ Po kilku latach zajęcia te zostały przeniesione nieco wyżej, do sali znajdującej się na szóstym piętrze tego samego budynku.⁴

² Pierwszymi uczniami sifu Moy Yat w USA zostali: Douglas Lee, Lester lau, John Cheng, Paul Ngai, Micky Chan, Dale Green, Richard Chin, Julian Cordero, Victor Parlati, Rex Aperauch, Robert Brimley, potem również Kevin Martin i klasa ta rozrastała się coraz bardziej.

³ Niektórzy uczniowie z tego okresu, to: Philip Yeun, John Tsang, Jacky Tsang, Betty Yap, Gary Kwan, William Moy, Abraham Gandhi Yuanza, Bob Morgenstern, Pete Pajil, Anthony Dandridge, Tony Watts, Henry Semper, Tyrone Anthony, i inni.

⁴ Uczniami, którzy uczestniczyli w tych zajęciach byli: Tom Ma, Javier Ramirez, Bob Torres, Leo Imamura, Miguel Hernandez, Michael Chin, Eugene Chin, Ping Choi, Wing Cheng, Martin Huen, później dołączyli jeszcze Benny

Moy Yat był dobrze znany ze swej wiedzy i popularyzacji Ving Tsun, ale nie ograniczał życiowej aktywności tylko do kungfu. Był utalentowanym i szanowanym artystą, rozpoznawanym w kręgach związanych ze sztuką - jako Moy Go Yan (梅高人), lub w języku angielskim „Tall Man”. Wytworzył wiele dzieł sztuki w postaci rycin, pieczęci, tradycyjnych chińskich akwareli i nowoczesnych obrazów w oleju. Jego prace były pokazywane na wielu wystawach. Najbardziej znanym dziełem mistrza Moy są grawerowane pieczęcie składające się z 51 kamieni. Kamienie te szlifowane ręcznie zostały opatrzone przysłowiami Ving Tsun i podobnymi danymi z zastosowaniem różnych stylów chińskiej kaligrafii. Dzięki swojej twórczej pracy Moy został konsultantem Akademii Sztuki Chińskiej i Amerykańskiego Muzeum Historii Naturalnej znajdującego się w Nowym Jorku, którego początki sięgają 1869 roku. Zbiory tego muzeum liczą 130 milionów eksponatów z całego świata, w postaci organizmów i artefaktów.

W 1992 roku władze Chin uznały twórczość sifu Moy’a za wybitną na polu kultury chińskiej. Dlatego też wysłano do USA zaproszenie do objęcia przez mistrza w 1993 roku przewodnictwa nad Chińsko-Amerykańskim „Exchange Art Center”, jako podmiotem zaakceptowanym przez USA do promowania kultury chińskiej na terenie Stanów Zjednoczonych.

To ważne wydarzenie, jak i dalsze aktywne uprawianie sztuk pięknych w żaden sposób nie ograniczało mistrza Moy w propagowaniu Ving Tsun. Nadal prowadził stałe treningi, udzielał prywatnych lekcji, uczestniczył w seminariach szkoleniowych na miejscu oraz poza granicami USA, w Kanadzie, Wielkiej Brytanii, Brazylii i innych krajach. Dzielił się doświadczeniem trenerskim oraz wiedzą praktyczną z zakresu Ving Tsun z pasjonatami boksu chińskiego na całym świecie. Nierzadko można było go spotkać wraz z uczniami relaksującego się dyskusjami w okolicznych kawiarenkach. Zwyczaj ten wyniósł z okresu gdy przyjaźnił się z mistrzem Yip Man’em. Spędzał z nim dużo czasu na pogawędkach w takich właśnie miejscach, gdzie atmosfera sprzyjała wymianie poglądów na temat historii sztuk walki, ich funkcji oraz szeroko pojętej kultury chińskiej.

W 1996 roku mistrz Moy Yat nadał tytuły starszego mistrza Ving Tsun trzynastu swoim gorliwym uczniom.⁵ Wsparł plany mające na celu utworzenie jednolitej organizacji sztuk walki pod nazwą Międzynarodowa Federacja Moy Yat Ving Tsun (世界梅逸詠春同學會). W dniu 28 czerwca 1997 roku plany dotyczące federacji szkół walki Ving Tsun zostały zrealizowane, organizacja nabrała życia i osobowości prawnej.

W swoim prywatnym domu w Bayside, zamożnej dzielnicy Queens położonej zaledwie kilkanaście kilometrów od centrum Nowego Jorku, przyjmował też starszych uczniów, a ponadto od 1998 roku czynił intensywne starania mające doprowadzić do otwarcia Muzeum dedykowanego Ving Tsun, w którym mógłby zdeponować swoje liczne prace artystyczne oraz

Meng, Richard Andino, Joe Rizzotto, Joe P. Hayes, Sam Harris, John Harahan, Glenn Frederick, Mitchell Atilas, Alex Bruskin, Shingo Kawamoto, Tom Kagan i kolejni.

⁵ Tytuły starszego mistrza Ving Tsun od sifu Moy Yat’a w 1996 roku otrzymali: Wong Chung (黃忠), Chan Ji Fai (陳志輝), Lau Gung Sing (劉功成), Dunn Wah (鄧華), Moy Yee (梅易), Lee Moy Shan (李梅山), Cheng Moy For (鄭梅科), Chan Moy Sun (陳梅順), Moy Bah Hugh (梅巴丘), Moy Wai Lam (梅威林), Moy Mc Gal (梅麥九), Mong San Chien (孟三千), Leo Imamura jako Moy Yat Sang (梅一生)

utrwalone materiały z zakresu kungfu. Tego samego roku podczas świętowania 60-tych urodzin przyjął ostatnie pokolenie uczniów Ving Tsun.⁶

Wkrótce też zakończył karierę trenerską, w zasadzie punktem takim były jego 60-te urodziny. Dyskretnie odsuwał się w cień do czego przyczyniało się pogorszenie stanu zdrowia. Nawracające się problemy z tym związane spowodowały ograniczenie działalności twórczej na polu uprawianych sztuk pięknych oraz kungfu. Chociaż od czasu do czasu Moy nadal spędzał czas ze studentami w domu na terenie Bayside, nie był już tak aktywny jak dawniej. Życiowe doświadczenia przełomu lat 30-tych i 40-tych XX wieku poczyniły swoje.

Mistrz Moy zmarł spokojnie 23 stycznia 2001 roku w domu w Queens. Miał 63 lata. Jego pogrzeb przeprowadził dom pogrzebowy Cheung Sang w Nowym Jorku w sobotę 3 lutego 2001 roku, a następnego dnia spoczął na cmentarzu Kensico w Valhalla w Nowym Jorku.

Rodzina mistrza Moy powierzyła niesienie trumny jego najbliższym uczniom: Chan Ji Fai (陳志輝), Dunn Wah (鄧華), Moy Yee (梅易), Lee Moy Shan (李梅山), Chan Moy Sun (陳梅順), Moy Bah Hugh (梅巴丘), Moy Mc Gal (梅麥九) i Moy Yat Sang (梅一生) - Leo Imamura.

Sifu Moy został zapamiętany jako džentelmen w starym stylu, wybitny mistrz sztuki narodowej, znawca kultury Chin i ekspert walki wręcz. Był przykładem klasycznego artysty kungfu. Parał się poezją, kaligrafią, malarstwem, wyrobem kamiennych pieczęci, szlifowaniem, masażem i akupunkturą, pisał książki. Był pionierem w zakresie akupunktury ucha. Rozpoznał i zmapował nowe punkty akupunktururowe z tyłu ucha, z których obecnie korzystają inni akupunkturzyści na całym świecie. Dzieła Wielkiego Mistrza Moy Yat'a znajdują się obecnie w Chinatown, gdzie można się z nimi zapoznać i je obejrzeć.

Po śmierci sifu Moy'a magazyn „Inside Kung Fu” okrzyknął go „jednym z największych nauczycieli sztuk walki wszechczasów”. Wydał 6 książek na temat Ving Tsun. Za życia mistrza nagrano kilkadziesiąt taśm video-instruktażowych z jego udziałem, na których demonstruje technikę i taktykę walki Ving Tsun. W pamięci jego uczniów zostało przesłanie: „Celem Ving Tsun kungfu jest doprowadzenie cię do wolności i relaksu. Nie można tego nigdy osiągnąć jeśli jesteś fizycznie i emocjonalnie związany z technikami. Musisz uwolnić się od uzależnienia od mechanicznej ekspresji i zaufać swojemu ciału, swojemu kungfu, aby się chronić.”.

W 2002 roku mistrz Moy został pośmiertnie wyróżniony przez Ip Man Tong (葉問堂) z oficjalnym udziałem przedstawicieli administracji państwowej Chin.

W uznaniu całokształtu dorobku Wielkiego Mistrza Moy Yat'a władze Chińskiej Republiki Ludowej podczas obchodów Igrzysk Olimpijskich i Turnieju Wushu w Pekinie w 2008 roku, zamieściły jego wizerunek w serii pamiątkowych znaczków pocztowych oraz w albumie kolekcjonerskim „Wushu Treasure Stamps” wydanym w unikalnej, ograniczonej edycji 7200 egzemplarzy. Album ten zawiera prezentacje największych praktyków Wu Shu wszechczasów, w tym Wielkiego Mistrza Moy Yat'a.

⁶ Do ostatniej grupy uczniów przyjętych przez sifu Moy Yat'a w 1998 roku na przyjęciu urodzinowym z okazji ukończenia 60-ciu lat należą: Philip Vedova, Dicky Chan, Carlos Moreno i inni

